

MALİYE POLİTİKASININ KALKINMADAKİ ROLÜ

Dünya üzerinde 7 kıtaya yayılmış 193 devletin ortak bir amacı vardır: vatandaşlarının refah seviyesini ve hayat kalitesini yükseltmek. Dünya devletleri farklı zamanlarda farklı coğrafyalarda çok farklı amaçlar peşinde koşmuşlarsa da bu temel ihtiyaç hiçbir yerde değişmemiştir ve dünya var oldukça da değişmeyecektir. İnsan odaklı devlet yapısı ve devlet yönetimini ifade eden bu yaklaşım, bizde yüzyıllar öncesinde Şeyh Edebali'nin Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında Osman Gazi'ye vasiyetinde "insanı yaşat ki devlet yaşasın" sözleriyle yerini bulmuştur.

"İnsanı yaşatmak" olarak kavramsallaştırabileceğimiz bu anlayışın hayata geçirilebilmesi için kullanılan çeşitli araçlar bulunmaktadır. Devlet organizasyonu içerisinde tek tek vatandaşların ve bir bütün olarak toplumun refahını yükseltme amacı doğrultusunda kullanılan bu araçlardan bir tanesi de iktisat politikasıdır. Sınırlı kaynaklarla sınırsız insan ihtiyaçlarını azami seviyede karşılamayı hedefleyen iktisat bilimi, iktisat politikalarını araç olarak kullanarak bu hedefe ulaşmaya çalışır.

İktisat politikası, ülke milli gelirini arttırmak, işgücü kullanımını tam istihdam düzeyine çıkarmak, gelir dağılımında adaleti sağlamak ve genel anlamda toplumsal refah seviyesini yükseltmek amacıyla devlet tarafından anayasa ve yasalarla belirlenmiş yetkili organlar eliyle ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütülen faaliyetler bütünüdür.

Maliye politikası ise iktisat politikasının temel araçlarından bir tanesidir. Maliye politikası, kamu gelir ve harcama politikalarını belirleyerek iktisat politikasının hedeflerine ulaşmasında rol alır. Verimli ve etkin bir şekilde uygulanan maliye politikaları ülke refahının artmasına büyük destek sağlar.

Nitekim, ülkemizde son dönemde yaşanan ekonomik kalkınmanın arka planındaki önemli aktörlerden birisi başarıyla uygulanan maliye politikalarıdır. 2001 krizinden sonra ekonomisi dibe vuran, vergi gelirleri ile ancak kamu borç faizini ödeyebilen Türkiye, izlenen akılcı maliye politikaları sayesinde kısa sürede toparlanmış ve yüksek oranlı büyüme dönemine girmiştir. Çok kısaca değinmemiz gerekirse, bu dönemde, kamu borçları kontrol altına alınmış, Hazine garantileri kaldırılmış, popülist düşüncelerle kamu kaynaklarının kullanılması anlayışına son verilmiş ve bu şekilde kamu harcamaları dizginlenmiştir. Kamu gelirlerini arttırmaya yönelik olarak da gönüllü vergi uyumunu teşvik edecek düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, gelir ve kurumlar vergisi oranları düşürülmüş, kurumlar vergisi kanunu yeniden yazılmış, turizm, tekstil, gıda ürünleri gibi seçilmiş mal ve hizmetlerde katma değer vergisi oranları %18'den %8'e indirilmiştir. Gelir politikalarında yaşanan zihniyet devrimiyle devlet odaklı mükellef hizmetleri anlayışından mükellef odaklı hizmet anlayışına geçilmiştir. Maliye politikası alanında atılan tüm bu başarılı adımlar milli gelir ve refah artışını da beraberinde getirmiştir.

Diğer taraftan, ülke ekonomisini derinden etkileyen krizlerin tamamında da izlenen maliye politikalarının önemli rolü vardır. 1994 krizinde, verimsiz alanlara yönlendirilen kamu harcamalarını finanse edebilmek için ölçüsüzce kamu borçlanması yoluna gidilmiş, bu anlayışın terk edilmemesi 2001 krizinin de temel nedenlerinden bir tanesini oluşturmuştur.

Görüleceği üzere, maliye politikaları ülke ekonomilerinin adeta kaderini belirleyebilen bir konumda bulunmaktadır. İşte bu hayati önem nedeniyle maliye politikaları ve mali yönetim

zerinde her zaman hassasiyetle durulması, kurumsallaşmanın ve mükellef odaklı, "insanı yaşatmak" idealli perspektifin asla göz ardı edilmemesi gerekmektedir.